

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||

മാർഗേ ശ്രീരാമേണായോധ്യാപുരിതോ
വനവാസായാനുജ്ഞാപ്രാർഥനം ശൃംഗവേരപുരേ ഗംഗാതടേ
സമുപസ്ഥായ തത്ര രാത്രൗ തസ്യ നിവാസോ നിഷാദരാജേന ഗൃഹേന
തസ്യ സത്കാരശ്ച

വിശാലാൻ കോസലാൻ രദ്യാൻ
യാത്യാ ലക്ഷ്മണപൂർവജഃ |
അയോധ്യാമുൻമുഖോ ധീമാൻ
പ്രാഞ്ജലിർവാക്യമബ്രവീത് || 2.50.1 ||

ആപൃച്ഛേ ത്യാം പുരിശ്രേഷ്ഠേ
കാകുത്സ്ഥപരിപാലിതേ |
ദൈവതാനി ച യാനി ത്യാം
പാലയന്ത്യാവസന്തി ച || 2.50.2 ||

നിവൃത്തവനവാസസ്ത്യാ -
മനുണോ ജഗതീപതേഃ |
പുനർദ്രക്ഷ്യാമി മാത്രാ ച
പിത്രാ ച സഹ സംഗതഃ || 2.50.3 ||

തതോ രുചിരതാമ്രാക്ഷോ
ഭുജമുദ്യദ്യ ദക്ഷിണം |

അശ്രുപൂർണമുഖോ ദീനോ -

ബ്രവീജ്ജാനപദം ജനം || 2.50.4 ||

അനുക്രോശോ ദയാ ചൈവ

യഥാർഹം മയി വഃ കൃതഃ |

ചിരം ദുഃഖസ്യ പാപീയോ

ഗദ്യതാമർഥസിദ്ധയേ || 2.50.5 ||

ത്യേദിവാദ്യ മഹാത്മാനം

കൃത്യാ ചാപി പ്രദക്ഷിണം |

വിലപന്തോ നരാ ഘോരം

വൃതിഷ്ടംശ്ച ക്വചിത് ക്വചിത് || 2.50.6 ||

തഥാ വിലപതാം തേഷാ -

മത്യപ്താനാം ച രാഘവഃ |

അചക്ഷുർവിഷയം പ്രായാദ്

യഥാർകഃ ക്ഷണദാമുഖേ || 2.50.7 ||

തതോ ധാന്യധനോപേതാൻ

ദാനശീലജ്ഞാൻ ശിവാൻ |

അകുതശ്ചിദ്ദയാൻ രദ്യാം -

ശൈത്യയുപസമാവൃതാൻ || 2.50.8 ||

ഉദ്യാനാമ്രവണോപേതാൻ

സമ്പന്നസലിലാശയാൻ |

തുഷ്ടപുഷ്ടജ്ഞാകീർണാൻ

ഗോകുലാകുലസേവിതാൻ || 2.50.9 ||

രക്ഷണീയാൻ നരേന്ദ്രാണാം

ബ്രഹ്മഘോഷാദിനാദിതാൻ |

രഥേന പുരുഷവ്യാഘ്രഃ
കോസലാനത്യവർത്തത || 2.50.10 ||

മധ്യേന മുദിതം സ്തിതം
രദ്യോദ്യാനസമാകുലം |
രാജ്യം ഭോജ്യം നരേന്ദ്രാണാം
യയൗ ധൃതിമതാം വരഃ || 2.50.11 ||

തത്ര ത്രിപഥഗാം ദിവ്യാം
ശീതതോയാമശൈവലാം |
ദദർശ രഘവോ ഗംഗാം
രദ്യാമൃഷിനിഷേവിതാം || 2.50.12 ||

ആശ്രമൈരവിദൂരസ്ഥഃ
ശ്രീമദ്ഭിഃ സമലക്യതാം |
കാല്യേന്ദ്രോദിർഹൃഷ്ടാഭിഃ
സേവിതാംഭോഹ്രദാം ശിവാം || 2.50.13 ||

ദേവദാനവഗന്ധർവൈഃ
കിന്നരൈരൂപശോഭിതാം |
നാഗഗന്ധർവപത്നീഭിഃ
സേവിതാം സതതം ശിവാം || 2.50.14 ||

ദേവാക്രീഡശതാകീർണാം
ദേവോദ്യാനയുതാം നദീം |
ദേവാർഥമാകാശഗതാം
വിഖ്യാതാം ദേവപദ്മിനീം || 2.50.15 ||

ജലാഘാതാട്ടഹാസോഗ്രാം
ഘേനനിർമലഹാസിനീം |

ക്വചിദ് വേണീകൃതജ്ജലാം
ക്വചിദാവർതശോഭിതാം || 2.50.16 ||

ക്വചിത് സ്തീമിതഗംഭീരാം
ക്വചിദ് വേഗസമാകുലാം |
ക്വചിദ് ഗംഭീരനിർഘോഷാം
ക്വചിദ് ദൈരവനിഃസ്വനാം || 2.50.17 ||

ദേവസംഘാപ്ലുതജ്ജലാം
നിർമലോത്പലസങ്കുലാം |
ക്വചിദാഭോഗപുലിനാം
ക്വചിന്നിർമലവാലുകാം || 2.50.18 ||

ഹംസസാരസസംഘൃഷ്ടാം
ചക്രവാകോപശോഭിതാം |
സദാമതൈശ്ച വിഹഗൈ -
രഭിപന്നാമനിന്ദിതാം || 2.50.19 ||

ക്വചിത് തീരരുഹൈർവൃക്ഷൈ -
ർമാലാഭിരിവ ശോഭിതാം |
ക്വചിത് ഫുൽലോത്പലച്ഛന്നാം
ക്വചിത് പദ്മവനാകുലാം || 2.50.20 ||

ക്വചിത് കുമുദഖണ്ഡൈശ്ച
കുഡ്മലൈരുപശോഭിതാം |
നാനാപുഷ്പരജോധ്വസ്താം
സദാമിവ ച ക്വചിത് || 2.50.21 ||

വ്യപേതമലസംഘാതാം
മണിനിർമലദർശനാം |

ദിശാഗജൈർവനഗജൈ -
 ര്മമത്തൈശ്ച വരവാരണൈഃ || 2.50.22 ||

ദേവരാജോപവാഹ്യൈശ്ച
 സന്നാദിതവനാന്തരാം |
 പ്രമദാമിവ യത്തേന
 ഭൂഷിതാം ഭൂഷണോത്തമൈഃ || 2.50.23 ||

ഫലപുഷ്പൈഃ കിസലയൈ -
 ര്വ്യതാം ഗുൽമൈർദ്വിജൈസ്തഥാ |
 വിഷ്ണുപാദച്യുതാം ദിവ്യാ -
 മപാപാം പാപനാശിനീം || 2.50.24 ||

ശിംശുമാരൈശ്ച നക്രൈശ്ച
 ഭൂജംഗൈശ്ച സമൻവിതാം |
 ശങ്കരസ്യ ജടാജുടാദ്
 ഭൃഷാം സാഗരതേജസാ || 2.50.25 ||

സമുദ്രമഹിഷീം ഗംഗാം
 സാരസക്രൗഞ്ചനാദിതാം |
 ആസസാദ മഹാബാഹുഃ
 ശൃംഗവേരപുരം പ്രതി || 2.50.26 ||

താമൂർമികലിലാവർതാ -
 മൻവവേക്ഷ്യ മഹാരഥഃ |
 സുമന്ത്രമബ്രവീത് സൂത -
 മിഹൈവാദ്യ വസാമഹേ || 2.50.27 ||

അവിദുരാദയം നദ്യാ
 ബഹുപുഷ്പപ്രവാലവാൻ |

സുമഹാനിംഗുദീവൃക്ഷോ
വസാമോദ്യൈത്രൈ സാരഥേ || 2.50.28 ||

പ്രേഷാമി സരിതാം ശ്രേഷ്ഠാം
സമ്മായസലിലാം ശിവാം |
ദേവമാനവഗന്ധർവ -
മൃഗപന്നഗപക്ഷിണാം || 2.50.29 ||

ലക്ഷ്മണശ്ച സുമന്ത്രശ്ച
ബാഹുമിത്യേവ രഘവം |
ഉക്ത്യാ തമിംഗുദീവൃക്ഷം
തദോപയയതുർഹയൈഃ || 2.50.30 ||

രാമോദ്ദീയായ തം രമ്യം
വൃക്ഷമിക്ഷ്യാകുനന്ദനഃ |
രഥാവതരത് തസ്മാത്
സഭാർയഃ സഹലക്ഷ്മണഃ || 2.50.31 ||

സുമന്ത്രോപ്യവതീർയാഥ
മോചയിത്യാ ഹയോത്തമാൻ |
വൃക്ഷമുലഗതം രാമ -
മുപതസ്ഥേ കൃതാഞ്ജലിഃ || 2.50.32 ||

തത്ര രാജാ ഗുഹോ നാമ
രാമസ്യാത്മസമഃ സഖാ |
നിഷാദജാത്യോ ബലവാൻ
സ്ഥപതിശ്ചേതി വിശ്രുതഃ || 2.50.33 ||

സ ശ്രുത്യാ പുരുഷവ്യാഘ്രം
രാമം വിഷയമാഗതം |

വൃദ്ധൈഃ പരിവൃതോദ്ഭാതൈ -
ർജ്ഞാതിഭിശ്ചാപുപാഗതഃ || 2.50.34 ||

തതോ നിഷാദാധിപതിം
ദൃഷ്ട്വാ ദൂരാദുപസ്ഥിതം |
സഹ സൗമിത്രിണാ രാമഃ
സമാഗച്ഛദ് ഗുഹേന സഃ || 2.50.35 ||

തമാർതഃ സമ്പരിഷ്വജ്യ
ഗുഹോ രാഘവമബ്രവീത് |
യഥായോധ്യാ തഥേദം തേ
രാമ കിം കരവാണി തേ || 2.50.36 ||

ഈദൃശം ഹി മഹാബാഹോ
കഃ പ്രാപ്സ്യത്യതിമിം പ്രിയം |
തതോ ഗുണവദന്നാദ്യ -
മുപാദായ പൃഥഗ്വിധം || 2.50.37 ||

അർഘ്യം ചോപാനയച്ഛീഘ്രം
വാക്യം ചേദമുവാച ഹ |
സ്യാഗതം തേ മഹാബാഹോ
തവേയമഖിലാ മഹീ || 2.50.38 ||

വയം പ്രേഷ്യാ ദവാൻ ദർതാ
സാധു രാജ്യം പ്രശാധി നഃ |
ദക്ഷ്യം ദോജ്യം ച പേയം ച
ലേഹ്യം ചൈതദുപസ്ഥിതം |
ശയനാനി ച മുഖ്യാനി
വാജിനാം ഖാദനം ച തേ || 2.50.39 ||

ഗുഹമേവം ബ്രൂവാണം തു
 രാഘവഃ പ്രത്യുവാച ഹ |
 അർചിതാശ്ചൈവ ഹൃഷ്ടാശ്ച
 ഭവതാ സർവദാ വയം || 2.50.40 ||

പദ്ഭ്യാമഭിഗമാച്ചൈവ
 സ്നേഹസന്ദർശനേന ച |
 ഭുജാഭ്യാം സാധുവൃത്താഭ്യാം
 പീഡയൻ വാക്യമബ്രവീത് || 2.50.41 ||

ദിഷ്ട്യാ ത്യാം ഗുഹ പശ്യാമി
 ഹൃരോഗം സഹ ബാന്ധവൈഃ |
 അപി തേ കുശലം രാശ്രേ
 മിത്രേഷു ച വനേഷു ച || 2.50.42 ||

യത് ത്വിദം ഭവതാ കിഞ്ചിത്
 പ്രീത്യാ സമുപകൽപിതം |
 സർവം തദനുജാനാമി
 നഹി വർതേ പ്രതിഗ്രഹേ || 2.50.43 ||

കുശചീരാജിനധരം
 ഫലമൂലാശനം ച മാം |
 വിദ്ധി പ്രണിഹിതം ധർമേ
 താപസം വനഗോചരം || 2.50.44 ||

അശ്യാനാം ഖാദനേനാഹ -
 മർഥീ നാൻയേന കേനചിത് |
 ഏതാവതാത്ര ഭവതാ
 ഭവിഷ്യാമി സുപൂജിതഃ || 2.50.45 ||

ഏതേ ഹി ദധിതാ രാജ്ഞഃ
 പിതൂർദശരഥസ്യ മേ |
 ഏതൈഃ സുവിഹിതൈരശ്വൈ -
 ര്ഭവിഷ്യാമ്യഹമർചിതഃ || 2.50.46 ||

അശ്യാനാം പ്രതിപാനം ച
 ഖാദനം ചൈവ സോഽൻവശാത് |
 ഗൃഹസ്തത്രൈവ പുരുഷാം -
 സ്ത്വരിതം ദീയതാമിതി || 2.50.47 ||

തതശ്ചീരോത്തരാസംഗഃ
 സന്ധ്യാമൻവാസ്യ പശ്ചിമാം |
 ജലമേവാദദേ ഭോജ്യം
 ലക്ഷ്മണേനാഹൃതം സ്വയം || 2.50.48 ||

തസ്യ ഭൂമൗ ശയാനസ്യ
 പാദൗ പ്രക്ഷാൽയ ലക്ഷ്മണഃ |
 സഭാർയസ്യ തതോഭ്യേത്യ
 തസ്ഥൗ വൃക്ഷമുപാശ്രിതഃ || 2.50.49 ||

ഗൃഹോപി സഹ സുതേന സൗമിത്രിമനുഭാഷയൻ |
 അൻവജാഗ്രത് തതോ രാമമപ്രമത്തോ ധനുർധരഃ || 2.50.50 ||

തഥാ ശയാനസ്യ തതോ യശസിനോ
 മനസിനോ ദാശരഥേർമഹാത്മനഃ |
 അദ്യഷ്ടദുഃഖസ്യ സുഖോചിതസ്യ സാ
 തദാ വ്യതിതാ സുചിരേണ ശർവരീ || 2.50.51 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ പഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||